

Nr 46.

Uppläst och godkänd hos Första kammaren den 21 mars 1911.
— — — — Andra kammaren den 21 — —

Riksdagens skrifvelse till Konungen med begäran om utredning och förslag angående ändrade bestämmelser för beviljandet af de i 16 § af gällande brännvinsförsäljningsförordning omförmälda rättigheter.

(Bevillningsutskottets betänkande nr 5 och memorial nr 7.)

Till Konungen.

Inom Riksdagen hafva enskilda motionärer föreslagit ändringar i bestämmelserna rörande beviljandet af s. k. tillfälliga brännvinsutskänkingsrättigheter i syfte att häfda den kommunala själfstyrelsen på detta område. Sålunda har föreslagits, *dels* att Riksdagen måtte besluta vissa ändringar i 16, 17, 23 och 40 §§ af gällande brännvinsförsäljningsförordning, innebärande, att de s. k. klubb rättigheterna äfvensom rätt till utskänkning å passagerarfartyg och öfriga tillfälliga rättigheter, med undantag af sådan vid hälsobrunn, badort eller annan kurort på landet, skulle helt försvinna och beträffande de sistnämnda vara beroende på kommunalstämmans bifall och icke, såsom nu, blott hänskjutas till kommunalstämmans hörande, *dels ock* att Riksdagen i skrifvelse till Eders Kungl. Maj:t måtte anhålla om utarbetande och framläggande för Riksdagen af förslag till sådana ändringar i nämnda förordning, att rättighet till försäljning af brännvin icke måtte beviljas utan bifall, i fråga om stad, af stadsfullmäktige eller, där sådana ej finnes, af allmän rådstuga samt, i fråga om landet, af kommunalstämma.

I den förordning, som gällde före ikraftträdandet af nu gällande brännvinsförsäljningsförordning, återfunnos — i 13 § — bestämmelser

Bihang till Riksd. prot. 1911. 10 Saml. 1 Afd. 1 Band. 17 Häft. (Nr 46—49.) 1

af i hufvudsak samma innebörd som i 16 § af sistnämnda författning, med undantag dock af stadgandet i mom. 1, hvilket tillkom år 1905 i sammanhang med och såsom en följd af ändrade föreskrifter till förekommande af en särskild form af s. k. salning.

Redan före den revision af lagstiftningen rörande försäljning af brännvin, som verkställdes år 1905 och som fick sitt uttryck i gällande brännvinsförsäljningsförordning, hade inom Riksdagen i motionsväg yrkats ändring i bestämmelserna om de tillfälliga utskänkingsrättigheterna. Så hade i en vid 1902 års riksdag väckt motion framställts förslag, i syfte att, innan tillåtelse till utskänkning å passagerarfartyg finge lämnas, tillfälle måtte beredas vederbörande kyrkliga och kommunala myndigheter att yttra sig i frågan.

Motionen, hvilken blef af Riksdagen afslagen, hade afstyrkts af bevillningsutskottet, som ställde sig afvisande mot införandet i rusdrycks-lagstiftningen af nyheten, att de kyrkliga myndigheterna skulle höras, och som framhöll det mindre ändamålsenliga i en anordning, enligt hvilken yttranden skulle behöfva infordras från alla de kommuner — ofta belägna i många olika län — hvarigenom ett passagerarfartyg hade tilläggsplatser.

I det 1905 års Riksdag förelagda förslaget till brännvinsförsäljningsförordning hade bestämmelserna om de tillfälliga utskänkingsrättigheterna väsentligen samma innehåll som den nuvarande 16 §.

Förslaget i denna del blef emellertid föremål för ändringsyrkanden i ett flertal motioner. Det mest vidtgående af dessa yrkanden gick ut på att alldeles utesluta paragrafen i fråga. Af de öfriga må här erinras om dem, som afsågo, att samtycke af kommunalstyrelsen skulle erfordras för beviljande af utskänkingsrätt enligt 1 och 2 mom., att yttrande af kommunal myndighet skulle inhämtas, innan rätt till utskänkning enligt 1 mom. och delvis enligt 4 mom. beviljades, samt slutligen beträffande 3 mom. dels att utskänkning endast skulle få äga rum till förtäring ombord å fartyget, åt sådana passagerare, som innehade biljett för minst 75 öre i och för resa med fartyget, dels ock att rätt till utskänkning å fartyg skulle meddelas endast, för så vidt fartyget anlöpte utländsk hamn.

Det särskilda utskott, till hvilket Kungl. Maj:ts berörda proposition jämte de i anledning af samma proposition väckta motioner hänvisats, fann sig icke böra tillstyrka vare sig paragrafens borttagande eller nyss omförmälda ändringsförslag, men utskottet fann dock ytterligare restriktioner, utöfver de af Kungl. Maj:t föreslagna, erforderliga. Utskottet anförde härom i hufvudsak följande. Såsom af det utaf utskottet

framlagda författningsförslaget framginge, hade utskottet tillstyrkt, att vid fråga om beviljande af utskänkingsrättighet åt klubb eller annan förening vederbörande kommunalstyrelse skulle i ärendet höras. Analogien med upplåtandet af allmänna utskänkingsrättigheter i stad eller på landet syntes utskottet tala för att jämväl beträffande upplåtande af ifrågavarande slags rättigheter vederbörande kommunalstyrelses yttrande borde inhämtas. Skäl kunde däremot icke anses förefinnas att åt kommunerna inrymma veto i fråga om dessa rättigheter. Den af utskottet föreslagna anordningen syntes skänka all önskvärd garanti emot beviljande af dylika rättigheter i en af vederbörande kommun icke önskad utsträckning, då Kungl. Maj:ts befallningshafvande icke kunde antagas utan giltiga skäl i ett dylikt ärende handla i strid mot ett af en kommun gjordt uttalande. Vidare hade utskottet funnit lämpligt föreslå den inskränkning med afseende å utöfningen af de utskänkingsrättigheter, som i 2 mom. afsåges, att utskänkning af egentligt brännvin därvid finge äga rum endast vid måltider åt spisande gäster.

Med de af utskottet föreslagna ändringarna och med tillägg af 5 mom. blef 16 § af Riksdagen godkänd.

Sedermera hafva vid såväl 1909 som 1910 års riksdagar väckts motioner angående ändringar uti ifrågavarande bestämmelser. 1910 års bevillningsutskott yttrade i anledning af då föreliggande motioner i ämnet bland annat, att hvad motionärerna anfört icke öfvertygat utskottet om nödvändigheten eller lämpligheten af omedelbara åtgärders vidtagande till minskning i de tillfälliga utskänkingsrättigheterna samt att det syntes antagligt, att frågan, huruvida ytterligare restriktiva bestämmelser rörande sagda rättigheter till äfventyrs vore af behovet påkallade, i annat sammanhang komme under ett mera allsidigt öfvervägande. Det vore nämligen att förvänta, att en omfattande utredning beträffande såväl brännvinslagstiftningen som lagstiftningen angående vin och maldrycker skulle inom en nära framtid komma till stånd, hvarvid jämväl nu berörda fråga borde tillvinna sig uppmärksamhet. »Med särskild hänsyn härtill» — slutade utskottet sitt utlåtande — »torde fullgiltiga skäl finnas för Riksdagen att ej heller i år vare sig besluta någon ändring i gällande stadganden eller begära särskild utredning rörande behovet af dylik ändring.» Hvad motionärerna yrkat, vann ej heller Riksdagens bifall.

Den omfattande utredning af alkoholspörsmålet, som 1910 års bevillningsutskott i sitt förenämnda yttrande förutsatte skulle komma till stånd och på hvars väntade igångsättande utskottet i viss mån stödde

sitt afslagsyrkande, blef emellertid icke af Riksdagen beslutad. Under sådana omständigheter och då under den offentliga diskussionen såväl inom som utom Riksdagen onekligen framburits starkt talande skäl för en förändring af hithörande lagstiftning i fråga om åtminstone en del af de önskemål, som påyrkats i förevarande motioner, anser sig Riksdagen nu böra tillmötesgå de gjorda framställningarna. Att omedelbart vidtaga ändringar i vissa paragrafer af brännvinsförsäljningsförordningen, finner Riksdagen dock icke tillrådligt. Erkännas måste visserligen, att det måhända skulle erbjuda föga risk att omedelbart vidtaga en eller annan bland de föreslagna förändringarna. Men å andra sidan utgör dock förordningen ett sammanhängande helt, som har tillkommit så pass sent som år 1905 efter vidlyftiga förberedande utredningar och öfverläggningar. Riksdagen anser det då icke vara lämpligt att utan mera ingående utredning besluta så betydelsefulla ändringar däri, som af motionärerna föreslagits. Ett eller annat önskemål, som vid hastigt påseende kan synas nog så välgrundadt, kan vid närmare pröfning visa sig stöta på oförutsedda svårigheter. I sådant afseende vill Riksdagen exempelvis framhålla, att frågan om borttagandet af utskänkingsrättigheterna å passagerarfartyg helt visst tarfar en närmare utredning. Riksdagen instämmer till fullo med sammansatta bevillnings- och lagutskottet vid 1909 års riksdag, som då hade frågan under förberedande behandling och i sitt — likväl afstyrkande — utlåtande yttrade, att »det torde vara obetridligt, att den utskänkning å passagerarfartyg, hvarom här är fråga, föranledt missbruk och olägenheter på en mängd orter i landet». Men samtidigt som Riksdagen biträder detta och därför äfven tillstyrker åtgärder för det ondas afhjälpande, anser Riksdagen det vara skäl framhålla, att vid frågans lösning viss hänsyn måste tagas till de ganska olika förhållanden, som kunna föreligga. Så synes t. ex. påtagligt, att på de förbindelseleder, där trafiken uppehålls af dels svenska och dels utländska fartyg, de svenska fartygen skulle i konkurrensafseende råka i ett ofördelaktigt läge, om spirituosa-utskänkning å dessa förbjödes, under det den fortfarande ägde rum å de utländska fartygen. Riksdagen vill i detta afseende särskildt erinra om linjerna Trelleborg—Sassnitz och Malmö—Köpenhamn, där trafiken, som bekant, upprätthålles medelst svenska, respektive tyska och danska fartyg. Likaså vill det synas, att frågan om vissa mera tillfälliga rättigheter och s. k. klubb rättigheter kanske bäst löses genom en noggrannare klassificering af hvad som helt bör indragas och hvad som lämpligen må bibehållas. Och beträffande sådana rättigheter, som fortfarande böra ifrågakomma, torde, ur principiell synpunkt sedt, respektive kom-

muner böra tillerkännas ökad inflytande, så att rättigheterna icke må beviljas mot afstyrkande, i stad af stadsfullmäktige eller, där sådana ej finnas, af allmän rådstuga samt å landet af kommunalstämma. Alla dessa frågor kräfva ganska visst för en tillfredsställande lösning en sådan utredning, som blott Eders Kungl. Maj:t har utvägar att åstadkomma.

Då Riksdagen alltså anser, att åtskilliga af de önskemål, som framburits i förevarande motioner, hafva fog för sig, men tillika finner, att vidtagandet af så pass omfattande förändringar i gällande brännvinsförsäljningsförordning, som af motionärerna föreslagits, bör föregås af en allsidig och grundlig utredning af Eders Kungl. Maj:t, får Riksdagen anhålla, det täcktes Eders Kungl. Maj:t låta snarast möjligt utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till sådan ändring af förordningen den 9 juni 1905 angående försäljning af brännvin, att dels i den mån hänsynen till andra berättigade intressen medgifver Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande enligt förordningens 16 § nu tillkommande befogenhet att meddela tillstånd till brännvinsutskänkning göres mindre omfattande, och dels, hvad angår de i sagda paragrafs 1, 2 och 4 mom. afsedda utskänkingsrättigheter, i den mån de anses fortfarande böra ifrågakomma, vederbörande kommunala myndigheter alltid må höras och mot dessas afstyrkande tillstånd till dylika rättigheter icke meddelas.

Stockholm den 21 mars 1911.

Med undersåtlig vörndnad.
